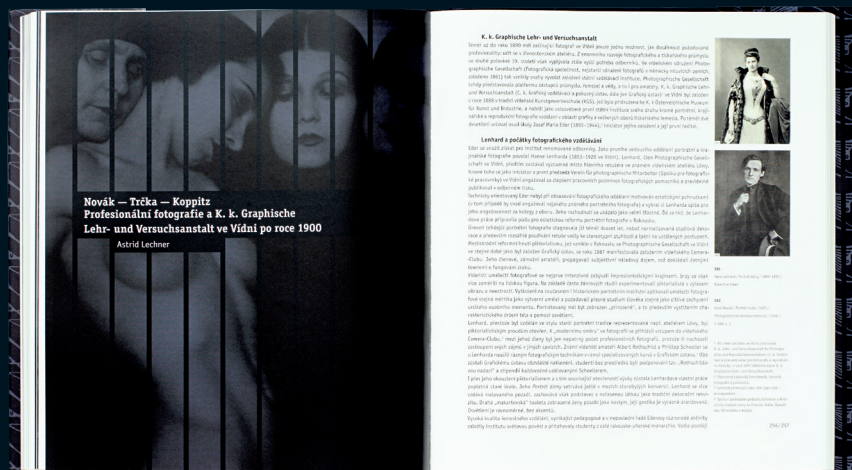
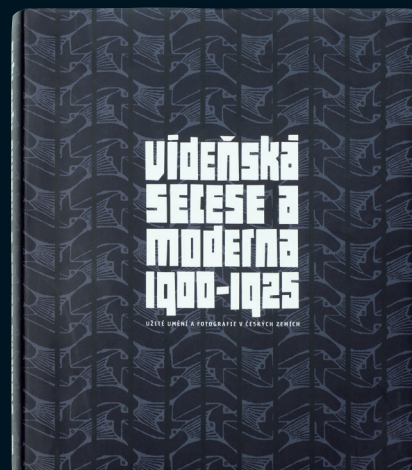

Vídeňská secese a moderna 1900–1925

Stejnomená výstava probíhala v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Brně a v Obecním domě v Praze od podzimu 2004 do podzimu 2005. Katalogu výstavy byla udělena první cena v soutěži Nejkrásnější kniha roku 2005 v kategorii Knihy o výtvarném umění a obrazové publikace.

V katalogu nalezneme na 384 stranách přes 800 reprodukcí děl užitého umění a fotografií vídeňské proveniencí, jež se nacházejí v českých a moravských sbírkách, a také příkladů domácí produkce, která byla vídeňskou secesí přímo inspirována. Autorem koncepce publikace je Miroslav Ambroz. Za grafickou úpravu kniha vděčí Robertu V. Novákovi, se kterým jsem si o ní povídala.

Kniha působí přehledně, jak se vám pracovalo s tak rozsáhlým materiálem?

Začátek byl dost chaotický, v galerii se totiž nedohodil přesný rozsah a málem v knize bylo ještě o dalších 200 obrázků víc. To se samozřejmě ukázalo finančně neúnosné. Strukturu a řazení obrazových částí neměli autoři zpočátku úplně dobře promyšlenou. Součástí každé kapitoly je vždy průběžný obrazový doprovod k textu a za ním je zvláštní obrazová část, která nějakým způsobem plyne, většinou v námětové, autorské nebo časové příbuznosti zobrazeného materiálu. Podle seznamu uvádějícího pořadí reprodukcí jsem to zalomil, ale v okamžiku, kdy autoři viděli obrázky na stránkách pohromadě a vedle sebe, zjistili, že jim to z hlediska uměnovědného drhne. Takže se to celé potom zase komplikovaně přelamovalo, doplňovalo, vyhazovalo atd. Proseděl jsem nad tím hodiny s hlavním editorem knihy Miroslavem Ambrozem a definitivní podobu jsme řešili přímo ve zlomu na monitoru. Dělal se to okolo Vánoc a nadával jsem při tom jako pohan. V knize jsem si rozdělil stránkové zrcadlo pomocí přísné sítě, kterou jsem plnil obrázky

a popisky jako skládačku. Ne vždy to ale takto funguje, někdy je dobré použít více expresivní, volnější postup. Jindy je třeba kombinovat oba přístupy. Na počátku řešení obrazové knižní úpravy si většinou vymyslím určitou konstrukci, a když v průběhu práce zjistím, že ne úplně dokonale funguje, vracím se na začátek a zvolený princip koriguji tak, aby danému typu publikace vyhovoval co nejlépe. A i poměrně přísnou konstrukci, jaká byla zvolena u této knihy, občas poruším a musím řešit konkrétní situací více pocitově, když to někde nesedí. Trochu jsem si na sebe upletl bič s těmi zaseknutými číslicemi obrázků, které jsem pak musel ručně udělat více než 700krát. K tomu se vše několikrát přečíslovalo od začátku do konce, úplná hrůza. Nechtěl jsem totiž dávat ke každému obrázku popisek zvlášť, nevešlo by se mi jich pak tolik na stránku. Někde je i deset, dvanáct obrázků na dvoustranu.

Kdo upravoval to obrovské množství fotografií a reprodukcí?

Skeny, retuše a úpravu obrázků dělali v Brně ve studiu Metoda. Také bych pochválil brněnskou tiskárnu Expodata-Didot, které jsem se zpočátku trochu bál. Nikdy jsem tam nic netiskl a vybrala ji Moravská galerie. Odvedli velmi dobrou práci a myslím, že z výsledku měli i sami radost.

V katalogu je použito moderní písmo Botanika, které je prací Tomáše Brouila...

Jsem příznivcem „původních“ českých písem a Tomáš Brouil je můj kamarád, takže z produkce jeho firmy Suitcase Type Foundry kupuji všechno. Pro mě je to nejnadanější

český písmák současnosti a mám jeho písmo rád. Botanika samotná je ve výrazu moderní písmo, ale nevyznívá nějak přehnaně agresivně a dobře se snese s různorodým materiálem. Neutrální vyznění Botaniky se tudíž nepere s ničím, co v té knize je – ani s moderními věcmi, ani s čistě secesními kudrlinkami. A díky tomu také kniha nepůsobí jako nějaké čistě „retro“, ale jako publikace z doby, ve které vznikla.

Z jakého písma je vyskládán obdélníkový titulky knihy?

To není žádné přísně konstruované písmo – do toho bych se nepouštěl, protože to ani pořádně neumím. Tohle je nakreslené na motivy grafických experimentů s písmem, které se stalo určitým charakteristickým znakem okruhu Wiener Werkstätte. Je to simulace rytých znaků, charakteristických pro dané období. Toto ovšem není linoryt, ale čistě Illustratorova kresba. Napodobil jsem i způsob zacházení s blokem textu, kdy se konce řádků ukončovaly vizuálně – prostě jak to vyšlo do bloku. Proto jsem také vědomě nechal viset neslabičnou spojku na konci řádku. Princip jednoduchých linorytových písmen mi také umožnil udělat každou literu jinak širokou a tak jsem mohl pracovat s názvem stále jako s obdélníkem.

Co je to za vzorek na pozadí přebalu?

Jedná se o motiv sumečka z šachovnice na obálce Die Quelle od Kolomana Mosera (viz reprodukce č. 31 v knize). Protože kresba je původně vytvořena jako raport, dal se z ní namnožit nekonečný vzor, který je

použitý jako dekor na přebalu, předsádkách a fungoval i jako hlavní obrazový motiv výstavy, kde z něj byly vytištěné celé tapety.

Vedle vzorku jsou na přebalu, a pak i na stránkách s utlumenými obrazy dělicími jednotlivé kapitoly, antracitové proužky.

Proužky jsou obvyklý dobový prvek. Když se podíváte na interiéř Hoffmannova domu v Brtnici nebo na některé Emmelovy vázy či další díla, zjistíte, jak často je tento výrazný pruhovaný motiv v knize zastoupen. V rámci grafické úpravy jsem takovou „příkrývkou“ propojil věci, které jinak nejsou vizuálně úplně sounodré. Tím, že jsem obrazy na vstupních stranách kapitol přikryl tmavou, ale průsvitnou barevnou plochou s proužky, se z nich stal dekor s atmosférou, který vše sjednocuje. Díky tomu se snadno orientujete v knižce, kde žádná jiná reprodukce

nepřesahují rámec formátu knihy. Spadávkva předělových stran totiž tvoří na ořízce tmavé proužky, které rozdělují kapitoly.

Období secese vás asi dost inspirovalo.

Samozejmě. Jedna věc je struktura publikace, kde řeším praktické dělení kapitol s vědomím, že se musím držet určité představy autorů. Druhá věc je, co mě osobně v daném tématu zaujme a jak s tím naložím při celkovém vizuálním vyznění knihy. Nechtěl jsem dělat úplnou dobovou repliku, ale právě tady stálo za to se hodně těm principům přiblížit, akorát jsem je modifikoval po svém. Jde o volnou inspiraci dobou svým způsobem transformovanou do současné podoby.

S knihou souvisí i celá výstavní grafika, propagace výstavy, která byla trochu jiná v Brně a trochu jiná v Praze. V čem se lišila?

V Praze byla stejná výstava trochu zmenšená, protože by se do Obecního domu nevešla a některé exponáty již nebylo možné si vypůjčit. V Brně se použila pro plakát fotografie, protože v Moravské galerii je její největší sbírka u nás, a pak velká část výstavy byla věnovaná dobové fotografii. Na pražský plakát jsem použil knižní ilustraci ze zlatem. Katalog je ale společným produktem obou výstav. Stejný motiv linorytového písma v titulu pak propojil obě výstavy jako značka.

Jak jste se k této práci dostal?

Je o mně známo, že nedělám reklamní grafiku, ale orientuji se na design, který se více či méně točí v kulturní oblasti – plakáty, katalogy výstav a výstavní grafiku. Už jsem takto „zaškatulkovaný“. Spolupracuji s určitým okruhem zákazníků z kulturní sféry a jedná práce přináší další. Nezabývám se reklamními věcmi, protože mě to nebaví a nezajímá. Zajímá mě umění napříč celou historií od současné po nejstarší. Věci tohoto typu jsou mi blízké a při každé práci na dalším projektu se dozvím zase něco navíc. Obohacuje mě to. Kdybych dělal výročky, tak nevím čím by mě, kromě výraznějšího finančního profitu, obohatily. Zároveň mám štěstí, že se tím můžu živit. Už jsem knižek o výtvarném umění udelal spoustu, což je i tím, že jsem se v určitém okamžiku rozhodl, že budu dělat právě takovou práci.

Které české či světové grafiky máte rád?

Z těch co žijí, to jsou většinou kamarádi, např. Petr Babák, Petr Krejzek, Marek Pistora, Tomáš Brousil, nadšenec Alan Záruba a další. Ze světových pak jen namátkou Neasden Control Centre, které mám velmi rád, a ze starších třeba rozjetého Jamie Reida. Sleduji ale také fotografie a malíře, kteří se grafického designu třeba jen okrajově dotýkají, jejich vizuální myšlení není zatížené komerční tvorbou a je pro mě mnohem podnětnější. Člověk, když se zajímá o nějaký obor, musí sledovat všechno – i to, co mu třeba není blízké. Například Petr Babák katalog nikdy neudělá „normálně“. Vždy to schválně postaví na hlavu, to je jeho přístup a mně se líbí a baví. Ale já to tak nedělám. A platí to i obráceně, jemu zase není blízký můj způsob, ale respektuje ho.

